

УДК 37.032:364

В. С. Сизикова
м. Харків, Україна

**ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО
ПРАЦІВНИКА
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ**

Постановка проблеми. Кардинальне реформування українського суспільства закономірно супроводжується принциповим оновленням усіх соціальних інститутів і систем, у тому числі й систем освіти та соціального захисту населення. Доля України сьогодні істотно залежить від того, наскільки захищеними будуть почуватися пересічні громадяни. Посередником між державною політикою та вразливими верствами населення є соціальний працівник. Підготовка спеціалістів соціальної роботи до професійної діяльності – одна з головних умов подолання сучасних соціальних проблем, що існують у нашій державі. Проте Україна не має багатого досвіду в підготовці таких кадрів.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання професійної підготовки особистості посідає центральне місце серед сучасних наукових досліджень. На сучасному етапі потрібно, щоб фахівець був конкурентоспроможним, стійким до стресів, гнучким, здоровим та готовим до продуктивної професійної діяльності. Саме це завдання має вирішувати професійна підготовка майбутніх соціальних працівників, поєднуючи в собі накопичений досвід та сучасні інноваційні підходи.

Різним аспектам вивчення досвіду професійної підготовки соціальних працівників присвятили свої праці вітчизняні дослідники: Н. Абашкіна, С. Хлебик, Л. Коваль, Л. Гончар, М. Приходько, О. Пришляк та інші. У цій ситуації помітно активізувався пошук інноваційних педагогічних технологій професійної підготовки майбутнього соціального працівника. Окреслена тематика знайшла своє відображення у дослідженнях вітчизняних науковців. Зокрема, теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних працівників знайшли свій розгляд у роботах В. Андрущенко, І. Звереві, А. Капської, О. Карпенко та інших. Деякі аспекти становлення соціального працівника як професіонала розкриті у наукових дослідженнях В. Бочарової, А. Ляшенко, В. Поліщук.

У той же час у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників існує ряд суперечностей:

- між державними вимогами щодо підготовки конкурентоспроможних майбутніх фахівців із соціальної роботи і низьким рівнем їх готовності до професійної діяльності;
- між традиційною системою підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи та недосконалістю індивідуального характеру їхньої практичної діяльності;
- між зовнішніми вимогами до особистості фахівця та вимогами особистості до себе;
- між рівнем підготовленості особистості та можливістю застосовувати свої професійні компетенції на практиці.

Проблема професіоналізму соціального працівника складна і багатоаспектна. Філософія, соціологія, психологія, педагогіка, акмеологія та інші гуманітарні і прикладні науки вивчають різні сторони його формування. Такий цілісний підхід дослідження проблеми продиктовано потребою суспільства у соціальному працівникові-професіоналі. Отже, формування професіоналізму фахівця слід розглядати в єдності та взаємозв'язку, а його становлення, розвиток, удосконалення та самоудосконалення, відповідно, у процесі професійної діяльності.

Метою даної статті є розкриття змісту та основних особливостей застосування інноваційних педагогічних технологій формування професіоналізму майбутнього соціального працівника в процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Однією з актуальних сьогодні є проблема приведення у відповідність системи підготовки соціальних працівників з тими завданнями та функціональними обов'язками, які вони повинні виконувати після закінчення вищого навчального закладу. Тобто, піднімається питання про створення ефективної системи підготовки кадрів для соціальної сфери, що безпосередньо пов'язане із завданням вдосконалення педагогічних технологій, що використовують освітні заклади, що надають соціальну освіту в процесі фахової підготовки фахівців.

Соціальна робота є одним із найбільш багатопланових і трудомістких видів професійної діяльності, тому спеціаліст із соціальної роботи може працювати на різних рівнях реалізації соціальної діяльності, що вимагає і різних рівнів освіти і кваліфікації. Вищий навчальний заклад, безумовно, повинен забезпечити якісну професійну підготовку, але при цьому не забувати про важливість формування особистісних якостей майбутнього соціального працівника.

Аналіз досліджень з означеної проблеми, дає змогу зробити висновок, що ознаками професійного становлення особистості є:

- прагнення плідно працювати в обраній галузі, що може бути схарактеризовано як шанобливе ставлення до професії;
- наявність відповідних знань, умінь та навичок, а також певних здібностей, рис характеру, рівня інтелектуального та фізичного розвитку, що відображено у критерії можливостей працювати);
- здатність вирізняти і розв'язувати проблеми, що виникають у ході виконання трудових завдань;
- готовність та прагнення до подальшого професійного самовдосконалення.

Особистість набуває цих ознак в освітньому закладі під час навчання і після його завершення в ході адаптації – пристосування до умов професійної діяльності.

Як зазначає О. Карпенко, «формування професійної діяльності соціального працівника має здійснюватися на основі єдності теорії і практики навчання, реалізації у навчальній діяльності репродукції і творчості, раціонального і емоційного...» [8, с. 55].

При цьому професійна підготовка майбутніх соціальних працівників має ґрунтуватися на основних дидактичних принципах (фун-

даментальності, системності, єдності логічного та історичного, єдності суспільного і особистісного, єдності теорії і практики), що дозволяє говорити про можливість створення педагогічної моделі професійної діяльності майбутнього соціального працівника [8, с. 56].

Розуміння сутності професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів спирається на висновки вчених щодо функцій навчально-виховного процесу: освітньої функції, що полягає у сприянні засвоєнню системи загальнотеоретичних та спеціальних знань, перетворенню їх у власні надбання та втілення у професійній діяльності і поведінці; виховної функції, націленої на формування світоглядних поглядів, переконань, ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців та надання їхній професійній діяльності ціннісно-сміслової завершеності; розвивальної функції, яка забезпечує розвиток особистісних сфер майбутніх фахівців, сприяє розвитку «висококультурної індивідуальності» та спонукає до ефективної діяльності [2].

Професійна підготовка – це здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю. Професійна підготовка соціального працівника в умовах вищої освіти визначається засвоєнням системи знань, сформованістю професійних умінь і навичок, що забезпечує усвідомлення професійної діяльності. Вона основана на кваліфікаційних вимогах, що поєднують у собі сукупність професійних вимог, характеристик, показників, цінностей, ролей, функцій тощо.

В українських вишах, як і у більшості європейських вищих шкіл, у підготовці працівників соціальної сфери реалізується «компетентнісний підхід», під яким в теорії професійної освіти розуміють спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Його результатом є формування загальної компетентності фахівця, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості [1].

Під «знаннями» в сучасній педагогіці розуміють особливу форму духовного засвоєння результатів пізнання процесу відображення дійсності, яка характеризується усвідомленням їх істинності; виражається у поняттях, судженнях, умовиводах, концепціях, теоріях і виконує дві важливі соціальні функції, а саме: матеріалізується в певні технічні пристрої, технологічні процеси і, таким чином, служить виробництву; перетворюється на переконання і є керівництвом до практич-

ної дії [3, с. 137]. Відповідно можна зробити висновок про взаємозв'язок між знаннями та способами діяльності.

Саме тому, студенти, які засвоюють нові знання не повинні пасивно отримувати нову інформацію, а мають реалізовувати отримані знання на практиці, сприймати їх критично.

В Українському педагогічному словнику поняття «вміння» подається як «набута знанням чи досвідом здатність робити щонебудь; виражає підготовленість до практичних і теоретичних дій, що виконуються швидко, точно і свідомо» [3, с. 94]. Вміння виражають готовність людини виконувати певну діяльність на основі знань. Багаторазово повторюючись уміння стають навичками.

Під професійними вміннями слід розуміти певний рівень готовності особистості самостійно виконувати основні види діяльності у сфері соціальної роботи [8, с. 66].

До основних знань, необхідних соціальному працівникові для ефективної майбутньої професійної діяльності, відносять: знання про розвиток людини та її поведінку; психологію надання та отримання допомоги; способи комунікації людей, вербальної і невербальної поведінки; групові процеси і взаємовплив групи та індивіда; значення соціокультурних факторів та їх вплив на індивіда, групу, громаду: духовні цінності, закони; психологію міжособистісних та міжгрупових відносин; громаду, процеси, що відбуваються у ній, способи розвитку та зміни, її соціальні служби і ресурси; соціальні служби: структуру, організацію, методи роботи; себе як особистість і ті відносини, які можуть впливати на професійну діяльність [4, с. 115].

До основних професійних вмінь та навичок, необхідних майбутньому соціальному працівникові відносять: навички спілкування, ведення професійних записів; самоуправління, оцінки та планування; здатність поєднувати теорію та практику; представляти інтереси клієнта; цілеспрямовано і з розумінням слухати інших; збирати інформацію, щоб підготувати соціальну історію, оцінку, звіт; формувати і підтримувати професійні відносини, спрямовані на надання соціальної допомоги; спостерігати та інтерпретувати вербальну і невербальну поведінку, використовуючи знання з теорії особистості та діагностичні методи; спрямовувати зусилля клієнтів на вирішення їх проблем та завоювати їх довіру; творчо вирішувати проблеми клієнта; визначати момент призупинення терапевтичної допомоги клієнту; проводити дослідження та інтерпретувати їх результати; бути посередником і вести переговори між конфліктуєчими сторонами тощо [4, с. 116].

Професійна компетентність – це базова характеристика діяльності фахівця, яка включає як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти і має головні суттєві ознаки, а саме: мобільність знань, гнучкість методів професійної діяльності і критичність мислення. Цікавим є погляд І.А. Зязюна, який вважає компетентність першоосовною професійності. В останній на перше місце ставить комплексність знань, а саме: вміння синтезувати матеріал, аналізувати ситуації спілкування, осмислювати суть явищ, обирати засоби взаємодії [6, с. 198].

Систему компетентностей в освіті соціальних працівників складають такі: ключові – тобто надпредметні (міжпредметні) компетентності, які визначаються як здатність людини здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культуродоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи відповідні проблеми; загальногалузеві – їх набуває студент упродовж засвоєння змісту тієї чи іншої освітньої галузі в усі роки навчання; предметні компетентності – формуються впродовж вивчення того чи іншого предмета [11].

У контексті професійної підготовки формування особистості фахівця бачиться доцільним розглядати у площині його професіоналізації – «формування специфічних видів трудової активності... на основі розвитку сукупності професійно орієнтованих його характеристик (психологічних, фізіологічних, поведінкових, робочих), які забезпечують функцію регуляції становлення та вдосконалення суб'єкта праці» [5, с. 397].

Система підготовки майбутніх спеціалістів будується на закономірностях педагогічного процесу і передбачає створення оптимальних педагогічних умов, найважливіші з яких: наявність замовлень на підготовку спеціалістів, здатних приймати креативні рішення; забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки; організація процесу підготовки як формування професійно-ціннісного ставлення до освоєння нового виду діяльності; удосконалення науково-методичного забезпечення цієї підготовки.

Під час організації педагогічного процесу, спрямованого на формування креативної особистості соціального працівника, потрібно переосмислити та видозмінити зміст професійної підготовки фахівця соціальної сфери. Крім цього, доцільно змінити всі складові, що визначають стан навчально-виховного простору ВНЗ, а також означити конкретні форми та методи його організації, створити відповідну навчально-матеріальну базу, тобто адаптувати педагогічні технології до процесу формування креативності соціального працівника, що дасть

змогу найбільш ефективно реалізувати поставлені завдання під час об'єкт-суб'єктної взаємодії соціального працівника і викладачів та науково-педагогічних працівників ВНЗ. Зауважимо, що в процесі формування креативної особистості слід надавати перевагу методам та формам, що мають творчий та дослідницький характер і тісно взаємодіють із напрямками теоретичної, методичної й особистісно-професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Найбільш ефективними для реалізації творчої складової в структурі підготовки майбутніх соціальних працівників є лекції, семінари, практичні заняття та самостійна і науково-дослідна практика. Поряд із цим слід використовувати як виховні, так і психологічні форми, які будуть актуальними у формуванні креативного майбутнього соціального працівника.

На сьогоднішній день в стандартах професійної підготовки соціальних працівників передбачено не менше чверті усього запланованого часу відводити практичній компоненті, але цього все ж не достатньо для формування саме «дієвих» знань, умінь, навичок студентів соціальної роботи для здійснення ефективної професійної діяльності. Важливим засобом і потужним ресурсом у цьому процесі можуть стати інноваційні педагогічні технології.

У сучасній педагогічній літературі налічується понад 300 визначень цього терміну. Найчастіше «педагогічні технології» розглядають як:

- педагогічна техніка (І.А. Зязюн, А.О. Гін, М.Ю. Красовицький);
- методи, прийоми, засоби навчання (В.Ф. Паламарчук, В.М. Шепель);
- принципи навчання (В.В. Гузєєв);
- моделі навчання, методики навчання (Л.В. Занков, В.В. Репкін, А.М. Кушнір);
- спеціальна організація змісту, творчі завдання до нього (В.О. Бухвалов);
- алгоритм процесу досягнення запланованих результатів (І.П. Волков);
- проектування процесу формування особистості учня (В.П. Безпалько, В.Ю. Пітюков);
- підхід до опису педагогічного процесу (В.В. Юдін).

Окремі аспекти впровадження і використання педагогічних технологій у вищій школі були предметом досліджень низки відомих українських вчених (А.М. Алексюк, Я.І. Бурлака, І.А. Зязюн, В.М. Мадзігон, С.О. Сисоева) [12, с. 30].

У найбільш широкому сенсі, педагогічна технологія – це один із спеціальних напрямків педагогічної науки (прикладна педагогіка), покликаний забезпечити досягнення певних завдань, підвищувати ефективність навчально-виховного рівня, гарантувати його високий рівень. Отже, організація різних видів педагогічної діяльності передбачає використання варіативних технологій на рівні творчості та майстерності. У сучасній дидактиці представлені найрізноманітніші технології, бо кожен автор і виконавець приносять в педагогічний процес щось своє індивідуальне.

Одним із найбільш перспективних шляхів удосконалення професійної підготовки соціальних працівників, озброєння їх необхідними знаннями, практичними вміннями є впровадження активних форм та методів навчання. Обсяг інформації з соціальних дисциплін настільки швидко змінюється, що узагальнити його на лекціях і повністю засвоїти таким чином неможливо. Саме ігрові методи навчання забезпечують усвідомлену зацікавлену розумову діяльність соціальних працівників, активне сприйняття теоретичного матеріалу в навчальному процесі, розвиток навичок самостійного вироблення рішень з проблемних питань.

Аналізуючи зарубіжну літературу, присвячену методу ділової гри, А. Айламазян та М. Лебедева підкреслюють, що, за даними досліджень, у результаті участі у грі соціальні працівники навчаються техніці прийняття рішення, усвідомлюють необхідність теоретичної підготовки для практичної роботи, знайомляться з тими проблемами та труднощами, які можуть виникнути в реальній діяльності, краще засвоюють предмет, розвивають навички взаємодії з іншими, формують навички виконувати різні ролі.

Усе це є можливим, завдяки тому, що ігри дають змогу отримувати цілісне уявлення про реальність завдяки відтворенню лише суттєвих компонентів системи, стисканню часових та просторових інтервалів, можливості повторних їх програвань, проведення підсумкової дискусії про результати гри, що допомагає побачити систему з різних позицій тощо. Це уявлення про реальність виникає в результаті активної самостійної діяльності майбутніх соціальних працівників у конкретних ситуаціях. Нарешті, імітаційні, у тому числі й ділові ігри підвищують мотивацію до професійної діяльності шляхом залучення спеціалістів у певні ситуації, створення неформальної обстановки у процесі навчання, необхідності швидких дій, забезпечення реалізації різних мотивів для різних категорій.

Новий словник методичних термінів та понять визначає ділову гру як педагогічний прийом моделювання різних управлінських і виробничих ситуацій, що мають на меті навчання окремих особистостей і груп прийняттю рішень. У процесі викладання спецдисциплін гра використовується при навчанні професійному спілкуванню для створення різних ситуацій спілкування і стимулювання студентів до висловлення в рамках заданих ситуацій [9].

Ділова гра дозволяє включити кожного її учасника у такі ситуації, які враховують динамізм сьогодення, зміну обстановки, її нестабільність. Нестабільність вимагає від людини постійного вибору, потреби в самоосвіті, саморозвитку.

У процесі реалізації ігрового підходу до формування професійної компетентності студентів важливо врахувати особливості особистісного сприйняття навчального матеріалу. Ділова гра позитивно впливає на формування професійної компетентності особистості студента у тому випадку, якщо, беручи активну участь у ній, вона виконує різні ігрові ролі, має власну позицію, відчуває різноманітну гамму позитивних емоцій і почуттів та розуміє доцільність та реальність використання набутих знань у професійній діяльності. Для цього навчальна інформація повинна мати емоційне забарвлення.

Ділова гра повинна мати основні атрибути:

- гра імітує той чи інший аспект цілеспрямованої людської діяльності;
- учасники гри отримують ролі, які визначають відмінність їхніх інтересів і спонукальних стимулів у грі;
- ігрові дії регламентуються системою правил;
- у діловій грі перетворюються просторово-часові характеристики модельованої діяльності;
- гра носить умовний характер;
- контур регулювання гри складається з наступних блоків: концептуального, сценарного, постановочного, сценічного, блоку критики і рефлексії, суддівського.

Методика проведення ділових ігор включає наступні етапи:

- I. Складання плану гри.
- II. Написання сценарію, включаючи керівництво для ведучого, правила і рекомендації для гри, інструкції для гравців.
- III. Підбір інформації; засобів навчання.
- IV. Розробка способів оцінки результатів гри [10, с. 98].

Феномен гри, як довели його дослідники Хейзінга Й., Берн Е., Ельконін Д.Б., Підкасистий П.І., Хайдаров Ж.С., Шмаков С.А. та ін.,

полягає у тому, що вона може бути водночас не тільки відпочинком і розвагою для учасників, але й навчанням, творчістю, терапією, корекцією певних типів людських стосунків і проявів у праці. Завдяки цьому гра стає дуже привабливим і, що особливо важливо, справді дієвим засобом формування готовності до професійної діяльності, зокрема, до часом непередбачуваної діяльності майбутніх соціальних працівників під час навчання у ВНЗ – як метод навчання, прийом, форма організації навчальної діяльності студентів, самостійна педагогічна технологія, елемент більшої технології, виховна технологія.

На сьогоднішній день, об'єктивною необхідністю для ВНЗ стала потреба у створенні системи підготовки майбутніх соціальних працівників, у якій би поєднувалися традиційні підходи до процесу навчання та педагогічні інновації для реалізації активної навчально-пізнавальної діяльності студентів і міжособистісної взаємодії, що є основою як інтерактивних технологій, так і професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної роботи.

Успішність професійної підготовки студентів у процесі використання дидактичних ігор як засобів інтерактивних технологій залежить від ефективності реалізації специфічних принципів роботи групи, а саме: активності, послідовної творчої позиції, партнерського («суб'єкт-суб'єктного») спілкування, об'єктивації поведінки, оптимізації пізнавальних процесів, єдності предметного і соціального контекстів у проведенні гри, проблемності, рольового впливу, діалогічності спілкування, двоякості діяльності студентів, двоплановості гри. Ігрові технології є основною складовою навчальних тренінгів як комплексного засобу інтерактивних технологій, у якому реалізуються необхідні умови розвитку особистісного і фахового зростання майбутніх соціальних працівників. Механізм формування готовності студентів до фахової соціальної роботи розглядається як механізм досягнення цілей у навчальному тренінгу.

Висновки та перспективи подальших розробок. Проведений теоретичний аналіз сутності інтерактивного навчання засвідчує, що оптимальним середовищем для професіогенезу студентів спеціальності «Соціальний працівник» є комплексне, системне використання засобів інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Питання впровадження інноваційних педагогічних технологій у процес формування професіоналізму майбутнього соціального працівника є однією із актуальних наукових проблем. Професійна підготовка у вищому навчальному закладі – це цілеспрямований процес

формування особистості професіонала, який забезпечується наявними в освітньому закладі засобами і передбачає готовність особистості до конкретного виду професійної діяльності. Удосконалення існуючих педагогічних технологій, апробація новітнього передового досвіду професійної підготовки майбутніх соціальних працівників та систематичне використання їх у професійній підготовці фахівців – нагальне завдання вищої школи.

Потребують вирішення питання удосконалення змісту професійної підготовки, розробки ефективної технології підготовки тощо. Саме тому у подальших дослідженнях планується розглядати окремі аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних працівників: формування професійної компетенції, професійної спрямованості (покликання) та професійної самооцінки майбутніх фахівців із соціальної роботи тощо.

Список літератури: 1. Бедь В.В. Компетентнісний підхід в системі вищої освіти як пріоритет її модернізації у ВУЗі [Електронний ресурс] / В. Бедь, М. Артьомова. – Режим доступу: <http://www.uuba.org.ua/golovne/kompetentnisniy-pidhid>. – Назва з екрана. 2. Власюк О.П. До проблеми професійної підготовки студентів вищих навчальних закладів / О.П. Власюк // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – 2011. – № 1. – 356 с. 3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с. 4. Горішна Н. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки / Н. Горішна // Науковий вісник Ужгородського університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – 2009. – № 16–17. – С. 114–117. 5. Дружинин В. Психологія: учебник для гуманитарных вузов / В. Дружинин. – М., 2001. – 656 с. 6. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність Підручник для студ. вищих пед. навч. закладів / Зязюн І.А.; Крамущенко Л.В.; Кривонос І.Ф.; Мирошник О.Г.; Семиченко В.А.; Тарасевич Н.М. / К.: Вища школа, 2004. – 422 с. 7. Капська А.Й. Деякі аспекти професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників / А.Й. Капська // Вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка. Серія: Педагогічні науки. – 2010. – № 15. – С. 12–16. 8. Карпенко О.Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспект: Монографія / О.Г. Карпенко / За заг. ред. С.Я. Харченко. – Дрогобич: Коло, 2007. – 374 с. 9. Новый словарь методических терминов и понятий [Електронний ресурс] / под ред. Э.Г. Азимова, А.Н. Щукина. – М.: Издательство ИКАР, 2009. – Режим доступу: <http://www.MethodologicalTerms.academic.ru>. 10. Селевко Г.К. Сучасні освітні технології / Г.К. Селевко. – М.: Народна освіта, 1998. – 256 с. 11. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / Т.Ф. Алексеєнко, Т.П. Басюк, О.В. Безпалько та ін. ; за заг. ред. І.Д. Звереві. – К. : Центр учбової літератури,

2008. – 336 с. 12. Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти: Модульний посібник / Автори-упорядники: П.І. Матвієнко, Н.І. Білик, О.О. Новак. – Полтава: ПОІППО, 2006. – 292 с.

Bibliography (transliterated): 1. Bed' V.V. Kompetentnisnyy pidkhid v systemi vyshchoyi osvity yak priorytet yiyi modernizatsiyi u VUZi [Elektronnyy resurs] / V. Bed', M. Art'omova. – Rezhym dostupu: <http://www.uuba.org.ua/golovne/kompetentnisniy-pidhid>. – Nazva z ekrana. 2. Vlasyuk O.P. Do problemy profesiyanoi pidhotovky studentiv vyshchyykh navchal'nykh zakladiv / O.P. Vlasyuk // Zbirnyk naukovykh prats' Berdyans'koho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu (Pedahohichni nauky). – 2011. – #1. – 356 s. 3. Honcharenko S.U. Ukrayins'kyu pedahohichnyy slovnyk / S.U. Honcharenko. – К. : Lybid', 1997. – 376 s. 4. Horishna N. Profesiyna kompetentnist' sotsial'noho pratsivnyka yak skladova yoho fakhovoyi pidhotovky / N.Horishna // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu: Seriya «Pedahohika. Sotsial'na robota». – 2009. – # 16-17. – S. 114–117. 5. Druzhynyn V. Psykholohyya: uchebnyk dlya humanyтарnykh vuzov / V. Druzhynyn. – М., 2001. – 656 s. 6. Zyazyun I.A. Pedahohichna maysternist' Pidruchnyk dlya stud. vyshchyykh ped. navch. zakladiv / Zyazyun I.A.; Kramushchenko L.V.; Kryvonos I.F.; Myroshnyk O.H.; Semychenko V.A.; Tarasevych N.M. / К.: Vyshcha shkola, 2004. – 422 s. 7. Kaps'ka A.Y. Deyaki aspekty profesiyanoi pidhotovky sotsial'nykh pedahohiv i sotsial'nykh pratsivnykiv / A.Y. Kaps'ka // Visnyk Hlukhivs'koho natsional'noho pedahohichnogo universytetu im. O. Dovzhenka. Seriya: Pedahohichni nauky. – 2010. – #15. – S. 12–16. 8. Karpenko O.H. Profesiyna pidhotovka sotsial'nykh pratsivnykiv v umovakh universytet-s'koyi osvity: naukovy-metodychnyy ta orhanizatsiyno-tekhnologichnyy aspekt: Monohrafiya / O.H. Karpenko / Za zah. red. S.Ya. Kharchenko. – Drohobych: Kolo, 2007. – 374 s. 9. Novyy slovar' metodycheskykh terminov y ponyatyy [Elektronnyy resurs] / pod red. Э. Н. Азимова, А. Н. Шчукына. – М.: Yzdatel'stvo YKAR, 2009. – Rezhym dostupu: <http://www.MethodologicalTerms.academic.ru>. 10. Selevko H. K. Suchasni osviti tekhnolohiyi / H. K. Selevko. – М.: Narodna osvita, 1998. – 256 s. 11. Sotsial'na pedahohika: mala entsyklopediya / T. F. Alyeksyeyenko, T.P. Basyuk, O.V. Bezpal'ko ta in.; za zah. red. I.D. Zvyeryevoyi. – К. : Tsentр uchbovoyi literatury, 2008. – 336 s. 12. Udoskonalennya pedahohichnoyi maysternosti v umovakh osobystisno zoriyentovanoi osvity: Modul'nyy posibnyk / Avtory-uporyadnyky: P.I. Matviyenko, N.I. Bilyk, O.O. Novak. – Poltava: POIPPO, 2006. – 292 s.

В. С. Сизикова

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена проблемі впровадження та використання інноваційних педагогічних технологій в систему професійної підгото-

вки майбутніх соціальних працівників. Розкрито значення та схарактеризовано сутність інноваційних технологій. Розглядаються основні види професійних знань та групи базових умінь і навичок, які формуються у соціальних працівників у процесі вишівської освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна компетентність, інноваційні педагогічні технології, ділові ігри.

Сизикова В.С.

ІННОВАЦИОННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА БУДУЩЕГО СОЦИАЛЬНОГО РАБОТНИКА В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Статья посвящена проблеме внедрения и использования инновационных педагогических технологий в систему профессиональной подготовки будущих социальных работников. Раскрыто значение и охарактеризовано сущность инновационных технологий. Рассматриваются основные группы профессиональных знаний и группы основоположных умений и навыков, которые формируются у социальных работников в процессе вузовского образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональная компетентность, инновационные педагогические технологии, деловые игры.

V. Syzykova

THE INNOVATION PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF FORMATION OF PROFESSIONALISM IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE SOCIAL WORKERS

The article deals with the problem of implementing and using innovation pedagogical technologies in the system of professional preparation of future social workers. The essence of innovation technologies is highlighted and scrutinized. It shows the main kinds of professional knowledge and sets of basic skills social workers acquire in the process of higher education.

Keywords: professional preparation, professional competence, innovative pedagogical technologies, business games.

Стаття надійшла до редакції 23.04.2016